

***KOMUNITNÝ PLÁN
SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE REMETSKÉ HÁMRE
2019 - 2024***

Obsah

Príhovor starostu obce Remetské Hámre	3
Úvod	4
1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb Právny rámec poskytovania sociálnych služieb	4
1.1. Právny rámec poskytovania služieb	5
1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov	6
1.3. Analýza sociologických a demografických údajov.....	8
1.1.3 Obyvateľstvo	10
2.1.3 Školstvo	11
3.1.3 Zdravotníctvo	11
4.1.3 Služby	11
5.1.3 Nezamestnanosť	12
6.1.3 Sociálne znevýhodnené skupiny	12
2. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb.....	14
2.1. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb	14
2.2. SWOT analýza v sociálnej oblasti	15
3. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb.....	16
3.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb	16
3.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb.....	17
3.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb.....	17
Záver.....	18
Prílohy	19
Použitá literatúra.....	19

Príhovor starostu obce Remetské Hámre

Vážení občania,

prihováram sa k Vám aj touto cestou a to predstavením Komunitného plánu sociálnych služieb obce Remetské Hámre, ktorý bol spracovaný v tomto roku v zmysle Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách, v znení neskorších predpisov. Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých obyvateľov obce Remetské Hámre.

Preto všetkým realizátorom a poskytovateľom sociálnych služieb želám veľa úspechov pri mobilizácii zdrojov v obci a naplnenie spoločne plánovaných zámerov v obci Remetské Hámre

*Marek Kondžura
starosta obce*

ÚVOD

Sociálne služby sú súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov a prijímateľiek. Občania v dôsledku ich nepriaznivej sociálnej situácie odkázaní na verejné, osobitne sociálne služby, si majú právo uplatňovať svoje práva na slobodný a nezávislý život s podporou spoločnosti a nediskriminačnom princípe.

Sociálne služby sú určené pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii odkázaných na pomoc a podporu inej osoby, či pre jednotlivcov alebo skupiny, ktorí sa náhle ocitli v krízovej životnej situácii a potrebujú pomoc. Ich príprava, prijatie no najmä následná realizácia si vyžaduje dosiahnutie zhody všetkých zainteresovaných strán.

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby.

1. VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Je potrebné preskúmať možnosti vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli starnutiu obyvateľstva môže vzniknúť problém so sociálnymi službami v obci. Preto obec podporuje aktivity subjektov na vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu. Vo výhľadovom pláne je permanentné zabezpečenie opatrovateľskej služby. Ďalšie činnosti závisia od finančnej možnosti obce a záujme subjektov na poskytovanie sociálnych služieb.

1.1. Právny rámec poskytovania služieb

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízko prahové denné centrum pre deti a rodinu), služba včasnej intervencie,
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Štát priamo v § 80, zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

Národnými prioritami rozvoja na roky 2015 – 2020 sú:

- zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami komunity,
- podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť,
- podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrvaťajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.

Ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych

služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulatných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona 448/2008 Z.z. – Pôsobnosť obce - Obec

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu:
  - v zariadení pre seniorov,
  - v zariadení opatrovateľskej služby,
  - v dennom stacionári,
  - v odkázanosti na opatrovateľskú službu,
  - zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenom v bode c),
  - odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v bode c) po zmene stupňa odkázanosti,
  - povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
  - ✓ sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
  - ✓ sociálnej služby v nízko prahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
  - ✓ opatrovateľskej služby,
  - ✓ dopravnej služby,

- ✓ odľahčovacej služby,
- ✓ pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12
- h) uzatvára zmluvu
  - o poskytovaní sociálnej služby
  - o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby
- i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu s ambulatnou sociálnou službou, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 4 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,
- l) poskytuje podľa § 75 ods. 1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,
- m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,
- n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 8 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,
- o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
- p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
- q) vedie evidenciu:
  - 1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
  - 2. rozhodnutí podľa písmena c),
  - 3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
- t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
- u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d).

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

1. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
2. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a, vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifická potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.
2. Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje najmä:
  - analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce
  - analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby
  - analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce
  - určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb
  - časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb
  - spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a) posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce
- b) predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín
- c) opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji.

1.3. Analýza sociologických a demografických údajov

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PRO obce.

PRO obce Remetské Hámre deklaruje rozšírenú víziu obce takto:

„ Program rozvoja obce“ je rozvojovým dokumentom vypracovaným pre obdobie rokov 2019 – 2024, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limitů a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PRO môže v obci Remetské Hámre napomôcť

k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PRO generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestne samosprávnosti. “

Poloha obce:

Intravilán a juhozápadná časť extravilánu obce leží v ochrannom pásme Chránenej krajinskej oblasti Vihorlat. Remetské Hámre sa tiahnu z juhu na sever v nadmorskej výške 245 až 1000 m. Stred obce je v nadmorskej výške 286 m. Územie obce sa nachádza na dvoch geologicky rozdielnych podložiach: vulkanickom Vihorlatských vrchov a piesčito-hlinitom Východoslovenskej pahorkatiny. Najstaršou geologickou oblasťou územia je zníženina južne od Sninského kameňa v pramenitej časti Okny a Porubského potoka, nazývaná aj stratovulkán Morské oko.

Národná prírodná rezervácia Morské oko sa nachádza severne od obce Remetské Hámre v katastrálnych územiach obcí Remetské Hámre a Vyšná Rybnica a je prístupná cestou po záchytné parkovisko. Rozloha tohto chráneného územia je 108,48 ha, pričom 13,8 ha z tohto územia je vodná plocha. NPR bola vyhlásená na ochranu biologických hodnôt jazera Morské oko, rastlinných a živočíšnych spoločenstiev nachádzajúcich sa na jej území.

Prírodná rezervácia Jedlinka sa nachádza v katastrálnom území obce Remetské Hámre v hrebeňovej časti medzi Sninským kameňom a PR Pod Trstím, v zbernej časti Morského oka leží o výmere 35,04 ha. Pozoruhodný je tu najmä výskyt vzácneho a ohrozeného pľuzgiernika sudetského.

Prírodná pamiatka Malé morské oko, ktorá leží západne od NPR Morské oko, odkiaľ je prístupná označeným chodníkom. Nachádza sa v katastrálnom území obce Remetské Hámre a má výmeru 3,546 ha.

Prírodná rezervácia Lysák sa nachádza v katastrálnom území obce Remetské Hámre a má výmeru 4,28 ha. Je tvorená plošinou, ktorá je na vypeparovaných andezitových bralách. Významný je výskyt duba mnohoplodého a žltkastého.

Prírodná rezervácia (PR) : Baba pod Vihorlatom bola vyhlásená v roku 1999 o celkovej výmere 37,93 ha. Účelom vyhlásenia PR je ochrana porastov pralesovitého charakteru s ukážkou mohutných bukov a javorov horských a s masovým výskytom skopolie kránskej.

Administratívne je začlenená do okresu Sobrance vzdialeného 15 km, v Košickom samosprávnom kraji. Chotár má rozlohu 2 462 hektárov. Z celkovej výmery je 69,40 ha ornej pôdy, 2 107 ha lesnej pôdy, 2,40 ha ovocné sady, 147,7 ha trvalé trávne porasty, 36,3 ha zastavané plochy, 14,7 ha vodné plochy, 69,4 ha záhrady a 15,1 ha ostatné plochy.

Vznik obce:

Obec Remetské Hámre patrí medzi najmladšie vo východoslovenskom regióne. Je to obec s tradíciou drevorubačstva, pálenia dreveného uhlia, baníctva a železiarstva. Obec Remetské Hámre založili pri železiarňach koncom 18. storočia Sztárayovci. V roku 1828 už mala 68 domov a 467 obyvateľov. zaoberali sa poľnohospodárstvom, pálili drevené uhlie a pracovali hlavne v železiarňach, ktoré vznikli v roku 1797. Železnou rudou boli zásobované baňami vo Vyšných Remetách, Vyšnej Rybnici, Porube pod Vihorlatom,

Trnave a Banskom. Železiarne v Remetských Hámroch vyrábali ročne 10 000 viedenských centov surového železa, z ktorého potom hámre a nástrojárne vyrábali poľnohospodárske nástroje, lopaty kosačky, motyky, klince a liatinové výrobky, napr. kvalitné piecky, Merkúr, svietniky, rámy na zrkadlá, riad na varenie, pamätné predmety a umeleckú liatinu, hlavne náhrobníky. Železiareň v Remetských Hámroch mal od grófa Sztárayho v prenájme od r. 1844 český technik Pondělníček a Gaissbergger. Postavili strojovú klincovňu a zámočnícku dielňu, skoro však zanikla, lebo výrobky nemali odbytu. Železiarne pracovali v r. 1848 pre armádu a vyrábali hlavne pušky. V roku 1862 mali jednu vysokú pec, 8 hámrov dve nástrojárne. Zamestnávali 185 robotníkov. Robotníci mali od r. 1851 založenú Bratskú pokladnicu, do ktorej vkladali po 6% zo svojej mzdy. výrobná poľnohospodárskych nástrojov, vyhňa a valcovňa boli v prevádzke ešte v roku 1922. Celý majetok patrilo od r. 1908 grófovi Szechenyimu, vrátane 7 150 kat. jutár lesov. Bola tu píla, drevospracujúci podnik. Žiaľ, musíme konštatovať, že z tejto doby sa nezachovali v obci technické pamiatky.

Už začiatkom 20. storočia bola postavená lesná železnica tzv. „drevenka“, ktorá spočiatku slúžila na odvoz panstva na loveckú chatu pri jazere Morské oko a neskôr na zvoz dreva na pílu v Remetských Hámroch. V rokoch 1922 až 1924 bola trať zrekonštruovaná a predĺžená až do Michaloviec. V roku 1939, po zabratí územia obce maďarskom sa úzkokoľajka predĺžila od Morského oka cez Remetské Hámre, smerom na juh do Nižnej Rybnice. Železnička bola zrušená, v súčasnosti po jej trase vedie asfaltová cesta.

1.1.3 Obyvateľstvo

V súčasnosti má obec 556 obyvateľov. Počet domov v Remetských Hámroch je 324, z toho 186 trvale obývané.

Tabuľka č. 1 Obyvateľstvo

1996	2000	2005	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
443	468	488	510	516	522	524	528	536	540	545

Vlastné zisťovanie z obce

Štruktúra obyvateľov k 31.12.2018

Celkový počet rodín

Počet domácností 186

počet novorodencov za rok - 3

počet úmrtí za rok - 6

počet svadieb za rok – 10

počet rozvodov za rok - 4

počet nezamestnaných občanov - 13

Štruktúra obyvateľov nad 65 rokov

65 - 69 rokov 36

70 - 74 rokov 22

75 - 79 rokov 21

80 - 84 rokov 12

85 - 90 rokov 10

90 a viac rokov 1

počet domácností jednotlivcov osamelo žijúcich nad 65 rokov - 8

2.1.3 Školstvo

Materská škola s celodennou prevádzkou poskytuje predškolskú starostlivosť, kapacita MŠ je 20 detí.

Základnú školu navštevujú školopovinní žiaci vo Vyšnej Rybnici a Sobranciach.

3.1.3 Zdravotníctvo

Zdravotníctvo je riešené v okresnom meste Sobrance

4.1.3 Služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce nevlýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. V obci hospodária SHR. V obci sa nachádzajú 2 obchody potravín, 3 pohostinstva a zo služieb máme pekáraň FIPEK.

Tabuľka č. 2 Odvetvová štruktúra subjektov pôsobiacich v obci

Odvetvie Počet prevádzok

Poľnohospodárstvo 5 SHR

Maloobchod 2

Pohostinstvo 3

Služby Pekáraň FIPEK, Potraviny KUMA, Potraviny COOP Jednota

Zdroj: Vlastné zisťovanie

Miera ekonomickej aktivity nie je vysoká v obci.

5.1.3 Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, dochádzajú denne za prácou, a v poľnohospodárstve.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec má k dispozícii čiastočné informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

Uvedené údaje odzrkadľujú stagnáciu počtu nezamestnaných a na druhej strane dochádza k odlivu obyvateľstva za prácou z nášho územia. V dôsledku tejto skutočnosti obec zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji ekonomiky a preto by mala podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

6.1.3 Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity má trvale klesajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb. Veková štruktúra, ktorá je súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobsluže a zdravotného postihnutia.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori,
- b) nezamestnaní,
- c) deti a mládež,
- d) zamestnanci s nízkym vzdelaním,
- e) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím,
- f) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie:

SENIORI

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity, je možné charakterizovať túto skupinu týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku,
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci,
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny,
- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity.

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu nárastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Ako tak organizovanosť seniorov je zabezpečené v Klube dôchodcov, ktorý vie materiálne – technicky podporovať, stravovanie dôchodcov je možné cez reštaurácie, ktoré robia donáškovú službu. To sú minimálne štandardy vybavenosti obce pre seniorov.

Opatrovateľská služba ako aj celodenné poskytovanie opatrovateľskej služby sa zatiaľ neposkytuje. Pritom vzrastá počet občanov, ktorí by potrebovali opatrovateľské služby, ale v inom rozsahu a sortimente.

NEZAMESTNANÍ a ZAMESTNANCI S NÍZSKYM VZDELANÍM

V spolupráci s ÚPSVaR Sobrance obec organizuje verejnoprospešné práce alebo menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

DETI A MLÁDEŽ

Obec v rámci svojich finančných možností prevádzkuje materskú školu. Pre športové vyžitie detí najmä v čase osobného voľna slúži areál futbalového ihriska či pre ďalšie činnosti klub mladých.

OBČANIA SO SOCIÁLNYMI A SPOLOČENSKÝMI PROBLÉMAMI

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaraďujeme:

- občanov bez prístrešia,
- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby,
- dlhodobo nezamestnaní občania,
- občania spoločensky neprispôsobiví,
- závislí občania,
- menšia rómska komunita.

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupiny a zvlášť niektorých jej kategórií len odhadnúť.

Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť

základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

2. ANALÝZA STAVU POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom),
- stretnutia dôchodcov,
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....).

2.1. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Remetské Hámre v budúcnosti nepočíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku, je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby pre potreby obyvateľov obce sa zatiaľ neposkytujú v obci, ale sú zabezpečené v dostupných zariadeniach. V obci pôsobí Resocia n.o. ktorá ma kapacitu 40 lôžok a v blízkosti obce sa nachádzajú sociálne zariadenia Zariadenie pre seniorov a zariadenie opatrovateľskej služby Sobrance, Zariadenie opatrovateľskej služby (ZOS) Anna-Mária, v Horni, Dom sociálnych služieb Michalovce. Zariadenie pre seniorov Michalovce a Harmónia – zariadenie sociálnych služieb Strážske.

Veková štruktúra obyvateľstva nám ukazuje demografický problém blízkej budúcnosti – prestarnutie obyvateľstva a tým súvisiaci sociálny problém. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

1. Rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
  - a) poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
  - b) nepriaznivého zdravotného stavu,
  - c) dovŕšenia dôchodkového veku,
  - d) zariadenie opatrovateľskej služby - terénnej sociálnej služby,
2. Dobudovanie športového areálu – aktivita pre mládež vo voľnom čase.

2.2. SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom,
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti,
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity,
- kľud vidieckeho prostredia,
- školské zariadenia – výchovno vzdelávacia činnosť,
- športový areál,
- existencia miestnej organizácie seniorov,
- široká škála kultúrno – spoločenských aktivít v obci,
- blízkosť okresného mesta,
- Domov dôchodcov v samotnej obci.

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby,
- nedostatočne zabezpečená bezbariérovosť v obci,
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov z obce, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb,
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia,
- nepriaznivý demografický vývoj,
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb,
- absencia terénnej sociálnej práce,
- migrácia mladej generácie,
- nedostatok dopravnej infraštruktúry,
- vysoký index starnutia obyvateľstva .

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov,
- možnosť získania mimorozpočtových zdrojov (ŠR, štrukturálne fondy EÚ ...) na rozvoj sociálnych služieb,
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb,
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov,
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí,
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií,
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva,
- organizácia spoločenských akcií,
- podpora mladého obyvateľstva,
- zväzovanie inštitútu partnerstva pri poskytovaní sociálnych služieb,

- využitie nových nástrojov aktívnych opatrení trhu práce.

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality,
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví,
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií,
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby,
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb,
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity,
- nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby,
- neochota spolupráce zo strany cieľovej skupiny,
- hrozby plynúce z nezodpovedného správania sa klientov v rôznych formách závislosti, zadlžených klientov a pod.,
- nezáujem verejnosti o komunitné aktivity.

3. CIELE A PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Strategická časť komunitného plánu sa zameriava na stanovenie stratégie v oblasti rozvoja sociálnych služieb či už rozvojom služieb priamo v obci, rozvojom partnerstva obcí navzájom alebo so sociálnymi zariadeniami. Vychádza z údajov uvedených v analytickej časti dokumentu a z aktuálnych stratégií, ktoré ovplyvňujú danú problematiku. Základným cieľom je zabezpečenie vyvážených sociálnych služieb podľa potrieb obyvateľov obce, predchádzanie sociálnej exklúzii rizikových skupín obyvateľstva a rozvoj komunitného života. Pre dosiahnutie základného cieľa sú formulované konkrétne ciele a opatrenia, ktoré sa budú v období rokov 2019 – 2024 monitorovať a vyhodnocovať. Pri ich realizácii je dôležitá správna koordinácia a spoluúčasť subjektov obce, poskytovateľov sociálnych služieb, ako aj samotných príjemcov týchto služieb, s efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, vrátane prehodnotenia priorít obecného rozpočtu smerom k navýšeniu v oblasti sociálnych služieb.

3.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb, riešiť stravovanie,
- b) rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s denným a týždenným pobytom,
- c) vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Obec Remetské Hámre sa snaží naplňať tieto priority nasledovne:

- v prípade potreby zabezpečenia poskytovania sociálnej služby v obci Resocia, n. o. /domov dôchodcov/, blízkosti obce – Zariadenie pre seniorov a zariadenie opatrovateľskej služby Sobrance, Zariadenie opatrovateľskej služby (ZOS) Anna-Mária, v Horni, Dom sociálnych služieb Michalovce. Zariadenie pre seniorov Michalovce a Harmónia – zariadenie sociálnych služieb Strážske.
- pre občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami preskúmať možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom,
- aktivitami podporiť spoločensky neprispôsobivých obyvateľov na začlenenia do spoločenského života v obci a vytvoriť u nich pocit zodpovednosti k spoločenským hodnotám,
- detské ihriská a klub pre mládež.

3.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Remetské Hámre úzko participuje na PRO Remetské Hámre 2019 – 2024. Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohrozené je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu na roky 2019 – 2024 (podľa komunitného plánu na roky 2019 – 2024). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania.

3.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá sa na obecnom úrade,
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložení návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom,

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority,
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby,
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Remetské Hámre minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

ZÁVER

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky: „Koľko a aké služby je potrebné v danej komunite vytvoriť, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii?“. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samotnej samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život.

Remetské Hámre, júl 2019

Dokument bol prerokovaný a schválený na Obecnom zastupiteľstve Remetské Hámre uznesením číslo ....., dňa .....

Marek Kondžura
starosta obce

PRÍLOHY

Použitá literatúra

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb – MPSVR SR (2009)
- Komunitné plánovanie sociálnych služieb – PHDr. Woleková, SOCIA (2004)
- Program rozvoja obce Remetské Hámre 2019 - 2024
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
- www.statistics.sk